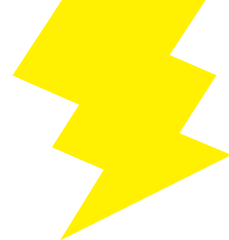

UPPHOVSRÄTT - EN EXEMPEL LEKTION

Här är ett exempel på hur du kan lägga upp en lektion om upphovsrätt. Detta upplägg fungerar bra för en dubbeltimme om lag och rätt, om tiden är begränsad går det dock att korta vissa parter (man kan t.ex. korta ner gruppövningarna och diskussionsstunden). Du hittar mer information om ämnet och faktatexter för utskrift på sidan: upphovsratt.nu

Börja med att gå igenom PowerPoint presentationen som du hittar på:
<http://upphovsratt.nu/exempel-lektion/>

Här går du först kort igenom filmprocessen från idé till visning. För att skapa en förståelse för allt arbete som ligger till grund för att ett konstnärligt/kreativt verk som en film ska kunna skapas. Sedan följer en kort genomgång av distributionen och de olika visningsfönstren. Till sist en genomgång av hur intäkterna från en genomsnittlig biobiljett fördelas.

Gör sedan en övning där eleverna själva får beskriva hur de tänker kring digitalt ägande och upphovsrätt.

Övningsexempel 1: Rutan

Läraren ställer ett antal frågor till klassen och eleverna får sedan svara genom att ställa sig i det hörn av klassrummet som passar bäst in på den egna åsikten.

Övningsexempel 2: Linjen

Passar det ej med en ruta går det att göra en liknande övning på en rak linje. Då motsvarar linjen en skala mellan ett solklart ja till ett solklart nej, eleverna får alltså ställa sig på den plats på linjen de tycker motsvarar deras egen åsikt.

FRÅGESTÄLLNING 1:

Tycker du att det är okej att ta del av piratkopierat material?

- Nej, det är inte okej.
- Ja, men bara gammalt material, t.ex. sådant som redan gått på TV.
- Ja, om det är svårt att få tag på.
- Ja, jag tycker att man har rätt att titta på allt man kan få tag på.

Fråga eleverna hur de tänkt och varför de tycker som de gör. Behöver du själv stöd läs gärna vår QnA på: <http://upphovsratt.nu/fragor-och-svar/>

FRÅGESTÄLLNING 2:

Skulle du tycka att det var okej om ett företag använde en film eller bild du lagt upp på Instagram eller liknande utan att fråga dig om lov?

- Nej, det är inte okej.
- Ja, om det inte var i vinstsyfte.
- Ja, om de betalade efteråt.
- Ja, alla får använda mina saker hur de vill.

Sker det förflyttningar i klassrummet mellan fråga ett och två? Om ja, vad tycker man är skillnaderna mellan de två exemplen? Diskutera.

FRÅGESTÄLLNING 3:

Tycker du att lagen om upphovsrätt är en bra lag?

- Ja
- Nej

Varför tror ni att många väljer att bryta mot lagen? Hur kan vi som samhälle skydda de som skapar film, musik och spel etc. från stöld och otillåten kopiering?

FRÅGESTÄLLNING 4:

Att människor bryter mot upphovsrätten är ett stort problem för många kreativa näringar som film, musik och spelindustrin. Tycker du att det är rätt att bryta mot en lag om man inte gillar den?

- Nej, det är aldrig rätt att bryta mot en lag.
- I nödfall tycker jag att man får bryta lagen (om det t.ex räddar någon som är i fara eller liknande)
- Ja, jag tycker att man kan bryta mot en lag om tekniken gjort den verkningslös.
- Ja, jag tycker att man kan bryta mot lagar man inte tycker fyller någon funktion.

Låt sedan eleverna diskutera någon av frågorna nedan i grupper om cirka fem personer under en halvtimme – med tydlig instruktion om att ge välmotiverade svar på frågorna och att undvika det rent tekniska aspekterna av problemet (som tekniska lösningar för streaming etc).

DISKUSSIONSFRÅGA:

A får låna en film av sin vän B (som denne köpt). A tycker filmen är bra och tycker att resten av kompisarna borde se den. A lägger upp filmen på en videosida på internet och skickar sedan ut länken till sina vänner. En vecka senare har filmen flera tusen visningar och polisen kommer och knackar på As dörr.

Vem har gjort fel? Hur tycker ni man ska göra i en sådan här situation?

DISKUSSIONSFRÅGA:

Några kompisar funderar ska ha en gemensam filmkväll, de köper popcorn, läsk och godis och går hem och sätter sig i soffan. När de knäpper på TVn går det dock inget de vill se, någon föreslår att de ska hyra en film online men en annan av dem känner till där det går att se filmer helt gratis så de går in där. De ser att det finns flera filmer som precis gått upp på bio finns tillgängliga. De väljer en av dem, lutar sig sedan tillbaka i soffan för att titta på filmen och äta godis.

Är det någon som bryter mot lagen? Vad tycker ni är rätt och fel i en sådan här situation?

Gå avslutningsvis igenom vad de olika grupperna har kommit fram till och berättar om vad som faktiskt gäller enligt lagen (här hittar du information om de juridiska aspekterna av upphovsrätten).